

Vischnaunca da Mustér

**Lescha pil manteniment e
diever dallas ovras da
meglieraziun e d'uaul**

2022

A. Determinaziuns generalas

- Art. 1 Principi
2 Purtadra dallas ovas da meglieraziun

B. Manteniment e diever dils implonts e stabiliments

- 3 Noziuns
4 Dimensiun dil manteniment
5 Implonts e stabiliments
6 Signalisaziun e segirtad
7 Manteniment e diever dallas vias
8 Plazzas da semenar
9 Tschuffernadas
10 Diever duront il temps d'unviern
11 Prescripziuns specialas
12 Vias da fons, da cultivaziun e d'uaul cun scamonds ni restricziuns da carrar
13 Dretg da carrar per intents specialas
14 Excepziuns per carrar cun lubientscha per vehichels entochen 3.5 t
15 Diever dallas vias per intents specialas
16 Taxas administrativas
17 Restricziuns e comunicaziuns
18 Cunterdretg
19 Deflussiuns e drenadis
20 Responsabladad
21 Ordinaziun e survigilanza

C. Finanziaziun

- 22 Contribuziuns da manteniment
23 Registraziun dils cuosts da manteniment

D. Disposiziuns finalas

- 24 Prescripziuns penelas
25 Dretg da recuors
26 Vigur

A. Determinaziuns generalas

Art. 1 Principi

¹Tut las ovas che la meglieraziun funsila ha construiu sco era ovas entras projects forestals cun interess public ein da mantener a moda cumpetenta per garantir lur funcziun.

²Aschinavon ch'ei exista neginas autras prescripziuns e reglamentaziuns pil manteniment e diever dallas ovas existentas, vala questa lescha era pil manteniment e diever dallas ovas dallas meglieraziuns da Pardomat/Madernal, Segnas e Mumpé Medel.

³Las ovas existentas dallas meglieraziuns da Pardomat/Madernal, Segnas e Mumpé Medel vegnan mantenidas entras las corporaziuns da meglieraziun e quei entochen ch'ellas vegnan remplazzadas entras in'ovra nova ni entras surdadas dallas ovas alla vischnaunca Disentis/Mustér el senn dallas prescripziuns da questa lescha. Denton succedan las surdadas da tuttas ovas alla vischnaunca entochen sil pli tard igl onn da finiziun digl entir project dalla meglieraziun funsila.

⁴La finanziaziun dil manteniment dallas ovas existentas succeda tenor las directivas dalla corporaziun da meglieraziun entochen che quellas vegnan surpridas entras la vischnaunca.

Art. 2 Purtadra dallas ovas da meglieraziun

La vischnaunca da Disentis/Mustér s'oblighescha da surprender e mantener las ovas dalla meglieraziun e d'ual mintgamai suenter che la collaudaziun finala ha giu liug.

B. Manteniment e diever dils implonts e stabiliments

Art. 3 Noziuns

¹Il manteniment da via consista ord il manteniment current ed il manteniment periodic sco era sanaziuns dalla via.

²Il manteniment current cumpeglia mesiras per garantir la promptadad d'utilisaziun permanenta dalla via sco lavurs da schubergiar, controlla e tgira, survetsch d'unviern e reparaturas pintgas per mantener la funcziunalidad.

³Il manteniment periodic consista ord las mesiras periodicas regularas per garantir il stadi dalla via oriund e necessari. Cheutier s'audan cunzun reparaturas pli grondas coherentas per mantener la capacidad, reparar lingias da deviazion dallas auas e rinforzar construcziuns.

⁴La sanaziun cumpeglia il remplazzament da tschancuns da via ni da parts dalla via, aschilunsch ch'il stadi necessari dalla via en total ni en cumparts essenzialas sa buca vegnir contonschius cun agid dil manteniment periodic.

Art. 4 Dimensiun dil manteniment

¹La suprastonza communal decide davart la successiun e dimensiun dallas mesiras dil manteniment. Decisiv ein la funcziun e l'impurtonza dalla via pil traffic, la segirtad da carrar ed ils mieds finansials.

²Tier il manteniment dallas vias e tuttas cumparts d'implont ston las reglas renconuschidas dalla tecnica da construcziun vegnir risguardadas.

³L'applicaziun da mieds da diever per sgargliar duront il survetsch d'unviern sedrezza tenor la legislaziun davart il schurmetg dalla natira. Sin vias dalla meglieraziun e d'uaul exista negin dretg sin rumida a terren.

⁴La vischnaunca sa exequir sin certas vias da funs il survetsch d'unviern per part ni cumpleinamein sezza.

Art. 5 Implonts e stabiliments

¹En annexa da questa lescha ein las singulas ovas dalla meglieraziun funsila sco era pigl intent forestal indicadas e classificadas. Quellas san vegnir specificadas principalmein tenor:

a) Ovas da funs e cultivaziun

- vias da funs principalas;
- vias da funs lateralas;
- vias per la cultivaziun;
- deflussiuns e drenadis.

b) Vias d'uaul

- vias d'uaul per camiun;
- vias d'uaul per tractur;
- vias per jeep.

²Quels stabiliments ein indicai sin in sistem digital da datas accessibels alla publicitad sco era els plans d'execuziun ch'ei deponi tier l'administraziun communal.

³La suprastanza communal procura che la gliesta aschuntada a questa lescha vegni actualisada. Sin quella gliesta ei era d'indicar la limita da peisa definida per la via.

Art. 6 Signalisaziun e segirtad

¹Per tuttas vias funsilas e d'uaul vala in scamond da carrar cun vehichels a motor cun excepziuns tenor l'ordinaziun tier la lescha pil manteniment e diever dallas ovas da meglieraziun e d'uaul.

²Las limitas da peisa vegnan signalisadas singul e per mintga via ed ein ligiontas.

³Per las ulteriuras vias valan las prescripziuns per vias che surveschan all'avertura dil territori da baghegiar.

⁴Las vias pertuccadas dil scamond da carrar ni carrablas cun excepziun, vegnan enumeradas en l'ordinaziun tier la lescha pil manteniment e diever dallas ovas da meglieraziun e d'uaul.

⁵Plinavon eis ei d'observar la signalisaziun. Transports extraordinaris che surveschan buc ad intents agricols ni forestals basegnan ina lubientscha dalla suprastanza communal. Ils cuosts da reparatura per donns caschunai vid las vias da funs ed uaul en connex cun tals transports van a quen al caschunader. Enviars la vischnaunca ei la persuna responsabla che ha retschiert la lubientscha.

⁶En situaziuns disfavoreivlas per las vias da funs ed uaul ha la suprastanza communal la cumpetenzza da scumandar il carrar per in temps limitau.

⁷La vischnaunca avisescha ils possessurs da plontas d'allontanar talas, sch'ellas pericliteschan la segirtad dalla via e dils utilisaders da quella. Specialmein plontas e parts da plontas donnegiadas, plontas instabilas sco era plontas e cuschas che caschunan donns vid vias, deflussiuns e mirs.

⁸Las auas dallas deflussiuns sco era dalla via ein da surprender dil proprietari cunfinont.

Art. 7 Manteniment e diever dallas vias

¹Per liung dallas vias ston las seivs da pasculaziun vegnir construidas aschia ch'ei dat negins donns ord la pasculaziun vid scarpas, banchinas e vias. Il traffic sin via ed il manteniment dallas vias astga buca vegnir impediud entras seivs ni geinas. Las seivs ein da postar aschia ch'ils muvels san buca setener si (stavel) sin la vias.

²Tut las scarpas da prau cultivau per liung dallas vias ston vegnir cultivadas gratuitamein entras il proprietari/cultivader dalla parcella cunfinonta. Proprietaris/cultivaders da parcellas cunfinontas ein era obligai da cultivar la cumpart dalla via (*segar, rischlar, tagliar caglias, dismetter roma etc.*).

³Il profil interieur ed il tgierp dallas vias ston esser garanti e segirai. Per quei intent astga la vischnaunca tagliar senza lubientscha ed indemniziun dil possessur da terren tuttas sorts plantas e caglioms per liung dalla via.

Remarca:

Profil interieur = "Lichtraumprofil" / Tgierp dalla via consistent da vial, banchet, scarpa da vart sura resp. vart sut.

⁴Leu nua ch'ei vegn arau sto vegnir tenuu ina distanza minimala dad 1 meter naven digl ur dalla via.

⁵Ulteriuramein eis ei da far atenziun che las scarpas dallas vias e las rivas dils uals vegnan buca donnegiadas. Dutgs ed uals sin terren privat ston vegnir teni libers entras ils proprietaris ni cultivaders dil terren cunfinont. Excepiu ein tals uals ch'ei vegni designai el rom dalla megliaziun funsila sco uals publics.

⁶En cass da lavurs forestalas survescha la via sco plaz da lavur e sa vegnir serrada per quei intent per motivs da segirtad. Las signalisaziuns ed avis dil persunal forestal ein ligiontas.

Art. 8 Plazzas da semenar

Plazzas da semenar e cruschar ston restar libras. Ellas astgan buca vegnir duvradas per parcar vehichels ed iseglia ni per deponer auter material.

Art. 9 Tschuffernadas

Tschuffernadas excessivas da vias e plazzas cun puschna, grascha, restonzas da fein, tratsch etc. ein d'evitar resp. da metter el stadi precedent. En cass ch'il pertuccau tralai da schubergiar talas tschuffernadas suenter ch'el ei vegnius avisau officialmein, lai la vischnaunca exequir las lavurs da schubergiar sin donn e cuost dil caschunader.

Art. 10 Diever durant il temps d'unviern

¹Durant igl unviern eis ei scumandau da carrar cun tuts vehichels sin las vias da funs, cultivaziun ed uaul. Quei scamond vala mintgamai naven dils 15 da december entochen la fin da mars resp. naven dil mument che las vias ein cuvretgas cun neiv. Rumir vias ei scumandau. La suprastanza communal definescha tgei vias ch'astgan vegnir rumidas durant il temps d'unviern.

²Transports cun menadiras grevas durant il temps d'unviern e la primavera entochen che las vias ein aunc buca schigiadas ora, ein scumandai.

Art. 11 Prescripziuns specialas

¹Barrieras, geinas ni seivs ein da serrar suenter scadin passadi.

²Il diever dallas vias numnadas en quest reglament succeda sin atgna responsabladad. La vischnaunca ei buca responsabla per eventuels donns ni accidents caschunai.

³Sin vias catramadas e vias cun cuvrada da betun astga buca vegnir carrau cun vehichels a tschenta da fier.

Art. 12 Vias da funs, da cultivaziun e d'ual cun scamonds ni restricziuns da carrar

¹Las vias surveschan principalmein all'agricultura ed economia forestala. Ei astga vegnir fatg diever da quellas vias cun vehichels a motor sulettamein per intents previ tenor las leschas surordinadas per l'agricultura ed il forestalesser.

²Concernent lubientschas da carrar sin las vias da funs, cultivaziun e d'ual eis ei d'applicar questa lescha pigl entir intschess dalla vischnaunca da Disentis/Mustér. Per quei intent vegnan las vias pertuccadas entras restricziuns da diever partidas en secturs. Ils secturs vegnan defini en ina carta e circumscrets ell'ordinaziun relaschada per quei intent entras la suprastanza communal. Il dretg da conceder lubientschas da carrar entras corporaziuns vegn abolius suenter che questa lescha ei entrada en vigur legala.

Art. 13 Dretg da carrar per intents specials

Per suandonts viadis sin las vias da cultivaziun ed uaul dalla vischnaunca exista in dretg da carrar:

- a) Tuts viadis da survetsch dalla polizia, dil survetsch forestal, per diever agricol (*maschinas agricolas senz'autos cun numera verda*), dalla polizia da catscha e pesca, dalla sanitad, dils pumpiers, dils guardians d'ieli e da chemia, viadis per ademplir activitads officialas u legalas sco era viadis en survetsch dalla vischnaunca, dil Cantun e dalla Confederaziun;
- b) viadis cun maschinas agricolas e mieds da transport forestals da tut gener cugl intent da cultivar alps, pastiras e praus (*agricultura*) ed ils uauls (*forestal*), sche quels viadis stattan en connex cun la cultivaziun;
- c) viadis en connex cul transport da selvaschinas da grefla sittadas;
- d) pil transport da lenna duront in temps limitau, fixaus en cunvegrientscha cul selvicultur communal.

Art. 14 Excepziuns per carrar cun lubientscha per vehichels entochen 3.5 t

1. Lubientschas en general

¹Las lubientschas da carrar vegnan per regla concedidas mintgamai pil temps naven digl 1. d'avrel entochen ils 15 da december. Aschinavon ch'ei croda neiv ordeifer quei temps ni en cass dad auters eveniments dalla natira, exista negin dretg da far valer la rumida dalla via.

2. Lubientschas annualas

¹L'administraziun communal conceda sin damonda lubientschas annualas da carrar per suandont diever:

- a) per vehichels da proprietaris da schischom e beins immobiliars sco era affittaders da tals, vegn concediu maximalmein duas lubientschas annualas pil sector pertuccau;
- b) per vehichels – da beins agricols ch'ei registrai cun ina numera da menaschi el register agricol official – vegn concediu duas lubientschas per tuts secturs che vegnan cultivai entras quei menaschi;
- c) per vehichels da personas che segidan cun cultivaders da beins agricols registrai cun numera da menaschi el register agricol official en connex cun la cultivaziun dil terren. Per menaschi vegn concediu maximalmein ina ulteriura lubientscha da gidonter analog alinea b. La damonda sto vegnir inoltrada entras il menaschi puril;

- d) per scadina lubientscha eis ei da pagar la taxa indicada en questa lescha. Per lubientscha sa vegnir registrau duas numeras da vehichel. Las lubientschas ein buca transmissiblas.

3. Lubientschas dil di e dall'jamna

¹L'administraziun communal conceda sin damonda lubientschas da carrar dil di e dall'jamna per suandont diever:

- a) access per intents defini sco visetas a pasturs, visetas da camonas, per la raccolta e diever da tegias per intent da vacanzas;
- b) vehichels per guids da muntogna;
- c) vehichels per persunas cun impediments corporals;
- d) vehichels per la construcziun da baghetgs e stabiliments;
- e) viadis cun vehichels dil cultivader, aschinavon ch'els vegnan utilisai per intents agricols;
- f) viadis cun caschun dad occurrenz.

²La lubientscha dil di vala mo pil datum ed il sector indicau e per ir e turnar. La lubientscha jamnila vala per l'jamna ed il sector indicau.

Art. 15 Diever dallas vias per intents specials

¹Per intents specials basegna ei ina lubientscha speciala dalla suprastonza communal.

²Purschidas cun intents commercials, en special excursiuns cun vehichels motorisai, cuorsas da tut gener (*incl. cuorsas da velos*).

³Per vehichels sur 3.5 t sa la suprastonza communal en relaziun dalla stabilitad dalla via e las frequenzas da viadis adossar ina taxa supplementara che vegn dabien al manteniment dalla via.

⁴Vegnan vias d'ual e da cultivaziun donnegiadas en connex cun viadis per ina construcziun d'in edifeci ni d'in stabiliment sur liung temps, ei la suprastonza communal autorisada d'adossar ils cuosts pils donns caschunai vid la via al patrun da construcziun. Per quei intent eis ei avon l'entschatta e cun la finiziun dallas lavurs da construcziun da nudar en in protocol il stan dalla via, il qual ei da suttascriber entras las partidas pertuccadas.

⁵En connex cun lavurs da construcziun sa la suprastonza communal conceder ina lubientscha da diever pauschala pils vehichels ch'ei en funcziun durant il temps da construcziun. L'interpresa ei obligada da procurar che la legitimaziun concedida vegni deponida en mintga vehichel.

⁶En general vegnan las peisas limitadas sco suonda:

- a) Camiuns da treis ischels = max. 28 tonnas
- b) Camiuns da quater ischels = max. 32 tonna

Art. 16 Taxas administrativas

¹Per las lubientschas da carrar vegn incassau las suandontas taxas administrativas entochen 3.5 t;

a) Lubientscha annuala	frs.	50.00
b) Lubientscha per beins agricols ch'ei registrai	frs.	50.00
c) Lubientscha annuala per mintga ulterior sector	frs.	30.00
d) Lubientscha jamnila	frs.	20.00
e) Lubientscha dil di	frs.	10.00

²Tuttas lubientschas valan mo pil sector definiu. En cass motivai (*diever agricol, forestal e viadis officials*) eis ei pusseivel da conceder lubientschas per ulteriurs sectors tenor al. 1 lit. b.

³Las lubientschas san vegnir retratgas dall'administraziun communal duront il temps da spurtegl.

Art. 17 Restricziuns e comunicaziuns

¹La suprastonza communal sa relaschar ulteriuras restricziuns pil diever da vias e punts.

²Aschinavon che la situaziun d'ina via lubescha buc il diever general, sa la suprastonza communal disponer per quellas vias in scamond da carrar e da retrer lubientschas.

³Publicaziuns davart las restricziuns da traffic succedan sin la pagina d'internet (*reits socialas*) dalla vischnaunca. Las vias san vegnir serradas a cuorta vesta sin fundament da forzas superiuras ni plazzals da lavur.

Art. 18 Cunterdretg

Per las vias che cunfineschan cun las vischnauncas vischinontas vala era la lubientscha da l'autra vischnaunca, aschinavon che lezza regla il carrar sin las vias e salva cunterdretg.

Art. 19 Deflussiuns e drenadis

¹Tumbins da deflussiuns e drenadis ston esser da tut temps accessibels per la controlla e per las lavurs da manteniment.

²Il manteniment procura la vischnaunca cun observar las directivas tenor art. 4 e 17 da questa lescha.

³Midadas vid ils stabiliments d'aua sco era la retratga e colligiazion d'aua basegnan ina lubientscha dalla suprastonza communal. En cass ch'ei setracta d'in provediment d'aua communabel resp. d'ina corporaziun d'aua basegna ei ulteriuramein il consentiment dalla corporaziun resp. dalla cuminonza da provediment.

⁴Midadas, amplificaziuns d'ulteriurs implonts per la deviazion dallas auas sco era installaziuns supplementaras sin terren privat basegnan da tut temps il consentiment dil proprietari.

⁵Midadas, amplificaziuns d'ulteriurs implonts per la deviazion dallas auas sco era installaziuns supplementaras succedan senza indemnisaziun (*transit*) ed impurtaziun da servituds e grevezias el register funsil.

⁶Sin territoris cun drenadis sutterranas eis ei da carrar cun maschinas adattadas alla situaziun. Donns caschunai van a quen dil caschunader.

Art. 20 Responsabladad

¹Proprietaris e gudiders da stabiliments tenor art. 1 e 3 da questa lescha ein obligai d'evitar donns vid ils stabiliments. Munglaments constatai ein d'annunziar ladinamein all'administraziun communal.

²Cuosts ord la reparaziun da donns che resultan muort surpassaments da prescripziuns resp. muort diever malprecaut ni incumpetent vegnan adossai directamein al caschunader.

Art. 21 Ordinaziun e survigilanza

¹La suprastonza communal ei cumpetenta per:

- relaschar ordinaziuns administrativas;
- ordinar las lavurs da survigilanza e da manteniment;
- survigilar l'execuziun.

²La suprastonza communal regla il manteniment dallas vias e sa delegar cumpetenzas administrativas allas differentas partiziuns communalas.

C. Finanziaziun

Art. 22 Contribuziuns da manteniment

Per finanziar il manteniment dallas ovras dalla meglieraziun funsila e dallas vias forestalas ei il cussegl da vischnaunca autorisau da relaschar in regulativ corrispudent.

Art. 23 Registraziun dils cuosts da manteniment

Ils cuosts da manteniment che resultan per las ovras tenor art. 1 da questa lescha vegnan registrai e cudischai separadamein en la contabilitad communal.

D. Disposiziun finalas

Art. 24 Prescripziuns penalas

¹Surpassaments encunter quella lescha vegnan puni entras las suprastonza communal cun castitgs entochen frs. 5'000.--. Tier surpassaments sa la suprastonza communal pretendere ch'il caschunader remetti il fatg el stan primar.

²Castigiablas ein cuntravenziuns sapientivas ni cuntravenziuns che vegnan commessas per negligentscha. Enstagl d'ina persuna giuridica, d'ina societad collectiva u commanditara, d'ina firma singula u d'ina collectividad da personas senza personalitad giuridica ein las personas naturalas che han agiu ni che havessen giu d'agir per quellas castigiablas. Per multas e cuosts ei la persuna giuridica, la societad u la collectividad da personas solidariamein responsabla.

³L'execuziun dallas proceduras tenor al. 1 e 2 da quest artechel cumpeta alla suprastonza communal.

Art. 25 Dretg da recuors

¹Encunter decisiuns dall'administraziun communal sa vegnir fatg protesta enteifer 20 dis dapi la comunicaziun alla suprastonza communal. La protesta sto vegnir motivada a scret e cumpletada culs mussaments necessaris.

²Encunter decisiuns e disposiziuns dalla suprastonza communal sa vegnir recurriu enteifer 30 dis naven dalla consegna dalla disposiziun alla Dertgira administrativa dil cantun Grischun.

Art. 26 Vigur

¹Questa lescha ei vegnida relaschada dil cussegl da vischnaunca ils 9 da december 2022 ed ei stada suttamessa al referendum facultativ. Ella entra en vigur cugl 1. da fevrer 2023 e remplazza tuttas prescripziuns anteriuras e che stattan en contradicziun cun questa lescha, en special il reglament da traffic approbaus dalla suprastonza communal ils 4 d'avrel 2011.

² Ils reglaments pil manteniment e diever dallas ovras da meglieraziun da Pardomat/Madernal, Segnas e Mumpé Medel restan en vigur entochen che la vischnaunca ha surpriu las ovras da quellas meglieraziuns. Eventualas formulaziuns els reglaments che cunterfan a questa lescha ston vegnir adattadas enteifer dus onns sunter che quella ei entrada en vigur legala.

³ Entochen la surprida dallas corporaziuns da meglieraziun numnadas separticipescha la vischnaunca cun ina contribuziun vid ils cuosts da manteniment. La cumpart dalla vischnaunca vegn reglada en ina cunvegrientscha denter la vischnaunca e la corporaziun respectiva ed ei da fixar annualmein el preventiv communal.

Il president communal:

Il canzlist:

René Epp

Andri Hendry